

обговорювати ту чи іншу проблеми, а потім об'єднатись для пошуку спільного рішення. Неможливо точно передбачити, як буде розгортатись дискусія, але цілком можливо наперед визначити головні критерії дискусійного обговорення.

Майбутнім спеціалістам з обліку і аудиту, які бажають реалізувати себе у сучасній системі управління, край необхідні знання та навички з організації управлінського обліку за центрами відповідальності, бюджетуванням, аналізу релевантної інформації, та вмінню розраховувати точку беззбитковості підприємства. Відповідно, при вивченні дисципліни «Управлінський облік», значну увагу необхідно приділити впровадженню тем по міні-дискусіям з вище згаданими темами, та доцільно розкрити ці питання.

На цьому етапі важливо забезпечити індивідуальний підхід студентів до вирішення завдань. Відмінною рисою такого підходу є перенесення відповідальності за результат на виконавців завдання, тобто на студентів, що позитивно визначається на критичній оцінці власних знань самими студентами. Можливість творчого підходу до вирішення завдання дозволяє студентам самостійно виявити нові, раніше не застосовані шляхи.

Отже, на сьогодні важливим є формування творчої особистості, яка б мала генерувати свої ідеї, прагнула б до здібностей динамічного розвитку та шукала нові методи та підходи до вирішення певних поставлених проблем. Це дозволить сформувати якісну систему для вміння прийняття управлінських рішень, що позначатимуться на якості роботи базових підприємств та позитивно вплине на розвиток економіки загалом.

Івахненко В. М., професор
кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ТА МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Розвиток будь-якої науки зумовлює поступове накопичення нових знань і залучення більш досконалого методологічного інструментарію, що створює додаткові можливості для подальшого

дослідження відповідних об'єктів матеріального світу. Зміни у змісті науки є також наслідком нових завдань, які постають перед окремими науками і навчальними курсами.

Не минули трансформаційні процеси і курсу «Аналіз господарської діяльності», який тривалий час використовувався в першу чергу для оцінки діяльності підприємств на підставі їх власних інформаційних джерел. При цьому головними критеріями при оцінці була розгалужена система поточних планових показників. Звісно, наразі наголос при оцінці господарських процесів прийшлося змістити на інші показники, посилити роль аналізу в прийнятті управлінських рішень, у тому числі стратегічного характеру.

Разом з тим проблема поточного оцінювання діяльності підприємств у сучасних ринкових умовах все ще залишається актуальною, оскільки кінцеві результати їх роботи та навколишнє середовище характеризуються багатьма показниками. А вони порізнному сприймаються і зважуються. Тому визначити чітко загальну оцінку діяльності підприємства, його невикористані можливості не завжди просто.

Розкладання багатогранної діяльності підприємства на окремі напрями, виробничі стадії та події робить аналітичний процес більш ґрунтовним і цілеспрямованим. Це створює можливість диференційовано і об'єктивно оцінити всі компоненти діяльності, сформулювати зважену комплексну оцінку підсумків роботи будь-якого суб'єкта господарювання.

У сучасних підручниках часто стверджують, що курс економічного аналізу став займати провідне місце серед спеціальних дисциплін внаслідок тієї ролі, яку він відіграє в управлінні. Але будь-яке управління складається з двох етапів. На першому на підставі відповідної інформації та її аналітичного опрацювання оцінюють стан і динаміку того чи іншого процесу; на другому, якщо аналітик визначить необхідність втручання у виробничі події і, навіть, запропонує свої рекомендації, може прийматися відповідне управлінське рішення. Отже знову спочатку обов'язкове традиційне аналітичне оцінювання ситуації!

Поділ фінансово-господарської діяльності на окремі стадії, процеси, події зумовлює прискорений розвиток нового напрямку — ситуаційного аналізу. При вивченні виробничих ситуацій у даному курсі здавна застосовують комплексний підхід, проводять розглядання всіх можливих варіантів впливу факторів, резервів виробництва та прогнозування розвитку подій. У цьо-

му багато спільного з МКС (метод кейс-стаді). З метою різнопланового дослідження будь-якої ситуації, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків і внутрішніх протиріч слід змінити деякі акценти: поступово переходити від аналізу даних звітних форм підприємства до інших інформаційних джерел, доповнювати наступні види аналізу методичними прийомами технічного (біржового) та стратегічного, ширше застосовувати вивчення процесів в динаміці.

Поряд з деякою трансформацією лекційного курсу даної навчальної дисципліни ще більше змін вимагає проведення практичних занять. Перебудова їх повинна включати такі напрями:

- Основні вихідні дані для більшості задач, які є в існуючих посібниках для аудиторної роботи, слід доповнити інформацією за минулі роки (місяці) даними щодо інших аналогічних подій тощо. Це дозволить робити висновки не лише про теперішній стан ситуації, але й прослідкувати можливий розвиток явища у часі та змінити виробничих умов.

- При вирішенні задач слід передбачати і такі випадки, коли відсутня однозначна відповідь. Адже на практиці, як правило, параметри процесів змінюються в межах певного інтервалу значень і лише штучно, спрощуючи ситуацію, аналітик передбачає один чіткий заключний результат. Методично буде вірно, якщо розумно поєднувати в навчанні спрощенні і більш ускладнені (варіантні) ситуації.

- Будь-яка виробнича подія може мати певну вірогідність розвитку, що зумовлюється внутрішньою суперечністю діючих сил та навколишніх обставин. Отже, в навчальні завдання бажано закладати відповідні умови, а також такі показники, що створюють проблемність і, навіть, конфлікт інтересів учасників подій. Звісно, це має бути добре продумані методичні неузгодженості вихідних даних, щоб це не виглядало потім як прикра помилка укладання посібника.

- У задачах з прикладних економічних дисциплін досить часто передбачається трудомістке заповнення цифровими даними таблиць та виконання численних розрахунків абсолютних відхилень, підсумків та різних відсотків. Більшість цих рутинних процедур можна уникнути, якщо наводити готові для аналізу таблиці і безпосереднє починати аналітичний процес з того, чим звичайно за браком часу поспіхом завершують.

- Стосовно виконаної поза аудиторної роботи студент має звітувати переважно письмовими висновками і бажано з ілюстраціями у вигляді комп'ютерної графіки.

Література

1. *Василенко В. О., Шостка В. І.* Ситуаційний менеджмент: Навч. посіб. — К.: ЦИЛ, 2003. — 284 с.
2. *Івахненко В. М.* Теорія економічного аналізу. — К.: Видав. Дім «Слово», 2010. — 352 с.
3. *Попов В. М.* и др.. Ситуационный анализ бизнеса и практика принятия решений. — М.: Кнорус, 2001. — 384 с.
4. *Сурмин Ю. П.* Ситуационный анализ или анатомия кейс-метода. — К.: Центр инноваций, 2002. — 286 с.

Івченко Л. В., канд. екон.наук, доцент
кафедри обліку підприємницької діяльності

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЬ

Впровадження інноваційних методів навчання можна проводити за кількома напрямками.

Одним серед таких напрямків слід назвати впровадження навчальних ігор. Метою використання ігор є залучення студентів до роботи у відтвореній моделі із справжнього життя. Наприклад, використання макроекономічних моделей навчає студентів використовувати економічні стратегії для досягнення цілей. Ігри можуть проводитись у вигляді змагання, де студентів заохочують перевершити своїх одногрупників, або досягти найвищого рівня, встановленого критеріями гри. Ігрові моделі стають рольовими іграми, коли студенти поводяться відповідно до наданої ролі. Зокрема, їм може бути запропоновано грати роль брокерів у грі, пов'язаній з акціями, або директором казначейства у керуванні економікою. Рольові ігри дають більше можливостей студентам випробувати свої власні інтерпретації ролей. Окрім того використання навчальних ігор забезпечує те, що всі студенти у різній мірі випробують свої теоретичні знання на практиці, що залучить їх до попереднього вивчення матеріалу. Педагогічні переваги використання окремих ігор та моделей у процесі викладання економічних ідей та концепцій безсумнівні. Винятково корисні вони у подоланні прогалин у розумінні студентів, які починають особливо завзято працювати після звичної роботи із традиційними підручниками і лекціями.